

# Český vědec předal Národnímu muzeu unikátní sbírku 780 savců z Nové Guineje. Obsahuje 63 druhů, včetně čtyř nových

10.6.2026 - | Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

**Mimořádně rozsáhlou a vědecky neobyčejně cennou sbírku savců z tropického ostrova Nová Guinea předal v červnu zoolog František Vejmelka z Biologického centra Akademie věd ČR a Přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity Národnímu muzeu v Praze. Kolekce čítá přibližně 780 exemplářů, které dokumentují více než 60 druhů savců z nejvyšší hory Papuy-Nové Guineje. Součástí souboru jsou i čtyři dosud nepopsané druhy pralesních myší rodu *Lorentzimys* a také jeden z největších myšovitých hlodavců světa - velekrýsa *Mallomys istapantap*.**

Naprostou většinu exemplářů nasbíral mladý vědec při své půlroční expedici v roce 2019, během níž systematicky mapoval druhovou bohatost savců na hoře Mount Wilhelm (4509 m n. m.) od jejího úpatí až na vrchol. Úzce při tom spolupracoval s papuánskými vlastníky půdy, jejichž znalosti terénu a zvířat byly pro úspěch expedice klíčové „*Domorodí lovci mě provázeli v horách a pomáhali mi zvířata najít. Bez nich bych taková data nezískal,*“ říká František Vejmelka. Další materiál sbírali spolupracovníci přímo z papuánského výzkumného centra Binatang (BRC) v letech 2021–2022, jejichž terénní výzkum František Vejmelka koordinoval na dálku během pandemie covidu. Dalším přispěvatelem byl Daniel Okena, jeden z papuánských doktorandů v Českých Budějovicích.

Rozsáhlá sbírka zahrnuje hlodavce i vačnatce, od nejmenších po největší

Kolekci tvoří 560 exemplářů v alkoholu, dále zhruba 200 kosterních exemplářů a 16 studijních kůží. Celkem sbírka shromažďuje 63 druhů nelétavých savců z 32 rodů a 10 čeledí. Mezi nimi jsou hlodavci, vakomyši, bandikuti, kuskusové, possumové, vakoveverky, či klokani. Většinu jedinců tvoří endemické druhy, tedy takové, které se nevyskytují nikde jinde na světě. To je případ i velekrýsy *Mallomys istapantap*, největšího hlodavce Austrálie a Oceánie, kterou mladý český vědec poprvé zdokumentoval a vyfotografoval v jejím přirozeném prostředí.

Rozptýl velikostí zvířat byl mimořádný – od nejmenších hlodavců o hmotnosti pouhých 12 gramů až po klokany vážící 9 kilogramů. Mezi hlodavci dominují velekrýsy *Mallomys*, které měří až 85 centimetrů a mohou dosahovat hmotnosti 2 kilogramů. Sbírka obsahuje mimo jiné osm kompletních exemplářů velekrýsy subalpínské, jednu kůži a deset kosterních exemplářů tohoto druhu, stejně jako zástupce dalších dvou druhů velekrýs.

Čtyři nové druhy namísto jednoho

Zvláštní význam má typový materiál nově nasbíraných nepopsaných druhů pralesních myší rodu *Lorentzimys*. Tento drobný horský hlodavec byl dosud považován za jediný druh. Nová data zahrnující i genetiku však ukazují, že jen na malé severovýchodní části ostrova žijí hned čtyři druhy.

K objevu přispělo i využití jednoduché, ale v této oblasti nepoužívané metody, a to odchytu do kbelíků zapuštěných v zemi. Právě tato technika umožnila zdokumentovat extrémně vzácné druhy, k nimž patří například nejvzácnější australo-papuánský hlodavec rodu *Microhydromys*, dosud známý pouze ze sedmi exemplářů.

## Mount Wilhelm jako světový hotspot savců

*„S více než 60 druhy nelétavých savců podél jediné hory představuje Mount Wilhelm celosvětově významnou oblast druhové bohatosti savců. Tyto poznatky demonstrují důležitost studia a ochrany horských oblastí poskytujících dosud kompletní prales, od nížinného až po horský. Navíc jsme objevili neobvyklý průběh druhové bohatosti, kdy počet druhů stoupal s nadmořskou výškou až k horní hranici lesa, více než 3 km nad mořem,“* vyzdvihuje František Vejmělka. Takový vzorec je v tropech výjimečný a naznačuje, že horské ekosystémy Nové Guineje představují evolučně mimořádně zajímavé prostředí.

Kolekce bude uložena ve sbírkách Národního muzea v Praze. *„Je to monumentální materiál, jakým disponuje jen málo muzejních sbírek podobné velikosti, navíc v muzeích střední Evropy není sbírkový materiál z australské oblasti vůbec běžný. Jedná se o jeden z velmi úspěšných příkladů probíhající spolupráce vědecké a sbírkové instituce,“* říká kurátor sbírky savců Národního muzea Petr Benda. Kolekce bude sloužit jako referenční základ pro budoucí taxonomický výzkum a umožní další genetické analýzy i studium dopadů klimatických změn na horské ekosystémy. Na vzorcích orgánů z novoguinejských sbírek probíhají v ČR i zahraničí další studie zahrnující například výzkum parazitů, virů a dalších patogenů. Materiál uložený v Praze bude přístupný mezinárodnímu výzkumu a velká část sbírek bude darována rovněž Národnímu muzeu Papuy – Nové Guineje pro podpoření dalšího rozvoje novoguinejské zoologie.

Přehled druhů v číslech:

Fografie z expedice Františka Vejmělky na Papuu Novou Guineu:

<https://eu.zonerama.com/BiologickecentrumAVCRvvi/Album/13261561>

Video z expedice: <https://youtu.be/sdUEwysPfDY>

<https://www.jcu.cz/cz/univerzita/aktualne/cesky-vedec-predal-narodnimu-muzeu-unikatni-sbirku-780-savcu-z-nove-guineje-obsahuje-63-druhu-vcetne-ctyr-novych>